

Tervetuloa kotikirkkoon!

Virikkeitä kotikirkkoviikon toteuttamiseen

SISÄLLYS

Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla	2
---	---

Kotikirkkoon tutustuminen

Mitä on kirkkopedagogiikka?	4
Keiden kanssa toimitaan?	4
Kirkkovierailun toteuttaminen	8
Kirkkoon tutustuminen	8
Tiedotus	9

Virikkeitä kotikirkkoviikolle

Mitä, kuka, missä, milloin?	12
Perhemessu kotikirkkoviikon alussa	13

Saarnavirikkeitä

Kotikirkon enkeli	19
Tervetuloa kotikirkkoon!	20
Nähdä ja tulla nähyksi	21
Kirkon aarteet	22

Vanhempainillan alustus

Lapsi ja aikuinen tarvitsevat toisiaan	24
--	----

Historiaa, makuja, esineitä...

Kirkon historia esiin	26
Makua kirkosta	26
Kokoamista	28
Esineitä	28

Käytetyt lyhenteet:

KJM	Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta (kirkkohallitus)
KKN	Kasvatus ja nuorisotyö (kirkkohallitus)
KT	Kirkon Tiedotuskeskus
LK	Lasten Keskus
SLK	Seurakuntien Lapsityön Keskus
UPI	Uskonnonpedagoginen instituutti

Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla

Kirkon juhlavuosi ja kotikirkkoviikko

Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla -hanke on suunnattu seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön, päivähoitoon ja alakouluun. Näin lapset liittyvät mukaan Kirkko Suomessa 850 vuotta -juhlintaan. Juuri ennen adventtia (20–27.11.2005) vietetään Suomen seurakunnissa Kotikirkkoviikkoa. Silloin lapset voivat tutustua omaan kotikirkkoonsa niin, että tutustuminen tukee heidän kulttuurista ja kristillistä identiteettiään ja on hengellisesti merkittävää.

Kotikirkkoviikon aikana seurakuntien 6–10 -vuotiaille lapsille järjestetään mahdollisuus tutustua omaan kotikirkkoonsa elämyksellisesti, kaikkia aisteja hyväksi käyttäen. Seurakunnan oman toiminnan lisäksi luonnollisia yhteistyökumppaneita ovat päivähoito ja koulu. Seurakunnat päättävät omien resurssiensa mukaan, miten laajasti viikon aikana ehditään tutustuttaminen toteuttaa. Kun toimintaa myöhemmin kehitetään pitkäjänteisesti, kannattaa muistaa myös rippikoululaiset, perhekerhot, vanhempainryhmät ja muut aikuiset.

Tuomiosunnuntaista ensimmäiseen adventtiin

Kotikirkkoviikko alkaa lapsen oikeuksien päivänä, joka vuonna 2005 on myös tuomiosunnuntai. Silloin on luonnollista koontua perhemessuun, jonka toteutusta varten tässä aineistossa on virikkeitä. Teema ”Nähdä ja tulla nähdyksi” liittyy kiinteästi sekä kirkkovuoden tekstiin että kotikirkkoviikkoon. Perhemessun voi rakentaa myös kokonaan oman kotikirkon ja siitä löytyvän teeman ympärille. Jumalanpalveluksen jälkeen kirkkokahveilla ja -mehuilla voidaan jatkaa tästä aiheesta tai siirtyä muihin kotikirkkoviikon sisältöihin, joita varten erilaisia virikkeitä on runsaasti tässä aineistossa. Osa ideoista vaatii pitkäjänteistä etukäteistyöskentelyä.

Kotikirkkoviikon alussa, lopussa tai viikolla voidaan viettää Vauvakirkkoa tai Kansanlaulukirkkoa. Vauvakirkkoon kutsutaan vuoden aikana kastetut lapset kotiväkensä kanssa. Vauvakirkossa kuunnellaan, körötellään, lauletaan ja soitetaan ikimillä helistimillä. Vauvat ja muut lapset kutsutaan alttarille siunattaviksi. Kansanlaulukirkossa käytetään suomalaisia kan-

sansävelmiä, joihin on tehty uudet sanat messun osia mukaillen. Näin koko kirkko-hetki voidaan elää laulaen.

Adventtimessun erityisenä aiheena on kirkon Suomeen (paikkakunnalle) tuleminen 850 vuotta (xxx vuotta) sitten. Adventtimessun toteutusta varten on toinen aineisto, joka tulee seurakuntiin samassa postituksessa. Sekä Kotikirkkoviikon että Adventin aineistot löytyvät myös verkosta Jumalanpalveluselämän ja musiikkitoiminnan sivuilta (Kirkkohallitus).

Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla

Tähän virikevihkoseen olemme koonneet ideoita ja virikkeitä helpottamaan seurakuntanne kotikirkkoviikon suunnittelua. Kirkkoon tutustuminen on vanha työtap, johon viiden aistin pedagogiikka tuo

nyt jotain uutta. Ideoita voi käyttää myös muulloin kirkkoon tutustumisen yhteydessä. Nyt on aika istahtaa, lukea ja pohtia, miten voitte seurakunnassanne soveltaa vihkosen antamia ideoita! Olemme tehneet aineiston teidän avuksenne kotikirkkotoiminnan toteuttamista varten.

Tämän aineiston ideointiin ovat osallistuneet kouluasiainsihteri Markku Holma (KKN), kouluttaja Tiina Kangasmaa (SLK), jumalanpalveluskasvatuksen projektisihteri Helena Lindfors (KJM), kouluttaja Sari Nevalainen (UPI), musiikkisihteri Ulla Tuovinen (KJM) ja pääsihteri Kalevi Virtanen (SLK).

Siunausta ja iloa kotikirkon aarteiden etsintään!

*Tiina Kangasmaa ja Helena Lindfors
aineiston toimittajat*

Kotikirkkoon tutustuminen

Seurakunnat ovat jo pitkän aikaa tutustuttaneet lapsia ja nuoria kotikirkkoon. Nyt tähän toimintaan on etsitty uusia näkökulmia. Kirkkopedagoginen lähestymistapa ottaa entistä paremmin huomioon lapsen erityislaadun ja kokonaisvaltaisuuden. Kirkkopedagogiikka antanee sellaisia toimintatapoja, jotka jäävät rikastuttamaan seurakuntien työtä pysyvästi. Sama menetelmä soveltuu hyvin rippikoululaisten ja aikuistenkin kanssa tehtävään työhön.

Mitä on kirkkopedagogiikka?

Kirkkopedagogiikka on lähtöisin Saksasta, jossa sillä on jo pitkät perinteet. Se liittyy juuriltaan montessorilaiseen pedagogiikkaan. Menetelmä antaa mahdollisuuden luoda ja etsiä tapoja, joilla lapsi jo pienestä asti tutustuu ja juurtuu omaan kotikirkkoonsa konkreettisesti ja kokemuksellisesti. Sen avulla voidaan avata uskonnollisuutta ja välittää hiljentymistä, rauhaa ja levollisuutta, kauniita tapoja ja kauneusarvoja. Kirkon aarteistoa avataan myös kirkkotaiteen näkökulmasta.

Lapsella on luontainen kyky kokea pyhää. Hänen hengellisyytensä on kokonaisvaltaista, hän kokee koko kehollaan ja kaikilla tunteillaan. Pyhän kohtaamisessa lapsi tarvitsee aikaa, tilaa ja hiljaisuutta. Tämän toiminnan kautta lapselle annetaan mahdollisuus kokea pyhyys kaikilla aisteillaan.

Kirkkopedagogiikan periaatteet toimivat myös hyvin nuorten ja aikuisten parissa. Rippikouluun kuuluu omaan seurakuntaan tutustumista, ja viiden aistin tutkimusretki kotikirkkoon on luonteva osa tätä jaksoa. Kirkkopedagogisen lähestymistavan opettelua sisältyy myös isosten koulutukseen siellä, missä se on käytössä rippikoulussa. Kokonaisvaltainen kokeminen ja läsnäolo puhuttelee ihmistä syvältä ja jättää jälkensä.

Kirkko on kokoontumisen, hoidetuksi tulemisen ja lähettämisen paikka. Siellä kohdataan erityisellä tavalla pyhä Jumala. Siellä opitaan, kasvetaan ja siellä voi kirkastua myös oma kutsumus. Kotikirkkoprosessi mahdollistaa rauhallisen ja osallistujan ehdoilla tapahtuvan tutustumisen seurakunnan perustilaan, kirkkoon.

Keiden kanssa toimitaan?

Seurakuntien kirkot ovat keskenään erilaisia samoin kuin samankin seurakunnan eri kirkkotilat. Siksi Kotikirkkoviikko ja viiden aistin perusteella toteutettava kirkkoon tutustuminen on mietittävä aina erikseen. Paikallinen *Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla* -prosessi toimii parhaiten, jos sitä suunnittelemaan ja toteuttamaan kootaan moniammatillinen tiimi (lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyöntekijä, suntio, kanttori ja pappi). Tiimissä voidaan luoda kullekin seurakunnalle (tai alueelle) omi-

nainen tapa toimia ja toteuttaa kirkkopedagogiikkaa omassa kirkossa.

Kun seurakunnan työalat sekä päivähoito ja alakoulu tekevät yhteistyötä keskenään, saavutetaan paikkakunnan lapset ja kodit laajasti. Yhteinen suunnittelu ja ideointi sekä tiedotus vahvistaa myös paikallista lapsi- ja koululaisperheiden parissa työskentelevien verkostoa.

Seurakunnan omat ryhmät

Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla -toiminta on kehitetty 6–10 -vuotiaita ajatellen, joten se soveltuu erityisen hyvin seurakunnan eskari-ikäisille sekä iltapäivä- ja varhaisnuorisotyöhön. Sitä voidaan soveltaa pienemmille ja suuremmille heidän ikänsä huomioiden. Seurakunnan rippikoulutyöhön kirkkopedagogiikka soveltuu erinomaisesti, kun he tutustuvat oman seurakunnan toimitiloihin. Myös perhekerhot ja erilaiset aikuisryhmät kannattaa muistaa ja antaa heille kokemus kirkkotilaan tutustumisesta kaikkien aistien avulla.

Päivähoito

Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksesta huolehtiminen on uuden päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelman mukaan päivähoiton vastuulla. Suomessa niin koulun kuin päivähoitonkin kasvatustavoitteet ja uskonnonvapauslaki painottavat jokaisen oikeutta omaan uskuntoon ja sen mukaiseen uskontokasvatukseen. Lapsella on siis oikeus saada tietoa omasta uskonnostaan sekä kohdata uskuntoon liittyviä asioita ja ilmiöitä.

Uskonto ympäröi meitä arjessamme. Se on osa ihmisyyttä. Se kuuluu suomalaiseen kulttuuriin ja elämisentapaan. Omasa kulttuuriperinnöstä tietoiseksi tuleminen antaa syvyyttä. Omat kokemukset ovat lapselle merkittäviä ja ne luovat hyvän pohjan uskontokasvatukselle. Lapsi

on vuorovaikutuksessa oman ympäristön-
sä sekä ihmisten kanssa ja liittyy asioita ja tilanteita kokemuksiinsa, tunteisiinsa ja käsiterakenteisiinsa.

Lapsen on tärkeää tuntea kulttuurin taustansa. Se tarjoaa pohjaa oman vakaumuksen muodostamiseen. Taustan tunteminen vahvistaa lapsen tietoisuutta siitä, kuka hän on. Siinä ovat hänen juurensa. Suomalaista kulttuuria on vaikea pohjimmiltaan ymmärtää ilman kristillisen kirkon tuntemusta. Lapsella on oikeus tutustua kotikirkossa oleviin omiin juuriinsa.

Seurakunta on mukana kasvatuskumppanuudessa yhteistyössä päivähoiton ja lasten vanhempien kanssa. Kotikirkkoviikko ja siihen liittyvä toiminta on seurakunnan puolelta selkeä ja hyvä malli yhteistyöstä ja avunannosta. Se on konkreettinen tapa lähestyä päivähoitoa ja tarjota heille mahdollisuus tutustua kotiseudun kulttuuriseen ja uskonnolliseen perinteeseen kotikirkossa. Elämyksellinen ja kokemuksellinen tutustumismatka lapsiryhmän kanssa kotikirkkoon sekä vierailun prosessointi etu- ja jälkikäteen ryhmässä on myös pedagogisesti päivähoiton toimintatapojen suuntainen.

Koulu

Opetushallitus ja Kirkkohallituksen Toiminnallinen osasto lähettivät yhdessä keväällä 2005 jokaisen seurakunnan kirkkoherralle kirjeen Kirkko Suomessa 850 vuotta -juhlavuoteen liittyen. Kirjeessä todettiin: "Seurakunnan ja koulun tavoitteet nuorten kasvatuksessa ja ohjauksessa ovat pitkälti samansuuntaiset. Siksi on hyödyllistä yhdistää voimavarat ja asiantuntijuus." Myös peruskouluille lähetetyssä kirjeessä Opetushallitus esitteli kirkkopedagogiikkaa erääksi mahdollisuudeksi, jota voi käyttää eri oppiaineiden opetuksessa. Saattaa siis olla, että etenkin koulu-

työstä vastaavat tulevat saamaan kouluista kyselyjä kotikirkkoviikon tai yleisemmin kirkkopedagogiikan toteuttamiseksi tulevana syksynä.

Koulun opetusta ja sisältöä ohjaavat valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet, jotka opetushallitus on vahvistanut. Niiden mukaan ”opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri”, joka on syntynyt vuorovaikutuksessa eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksen tulee ottaa huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet, myös kaksi kansankirkkoamme. Opetuksen välityksellä on tarkoitus tukea oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle.

Kirkkopedagogiikka tukee näitä tavoitteita. Suomalaisen yhteiskunnan kehitystä ei voi tuntea ja ymmärtää ilman kristillisen kirkon tekemän työn ja roolin tuntemusta. Kirkkopedagogiikka ohjaa näkemään kotikirkon osana ympäristöään. Se kehittää historiantajua ja antaa välineitä kulttuuriin ja ympäristölukutaitoon. Se johdattaa ymmärtämään rakennus-, esine- ja kuvakulttuuria. Kirkkopedagogiikan avulla voi ammentaa myös tietoja tapakulttuurin lähteistä.

Opetussuunnitelmien mukaan oppiminen on prosessi. Se on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Myös kirkkopedagogiikassa pyritään siihen, että etsijä, tekijä ja löytäjä on koululainen itse. Kirkkoon tulevalle ei tarjota valmista tietopakettia, vaan hän lähtee itse uteliaisuuden, tutkimisen, kokemisen ja elämyksien avulla prosessiin, jonka kautta hän hakee vastauksia herääviin kysymyksiin. Viiden aistin avulla tapahtuvassa kirkkoon tutustumisessa pedagoginen ulottuvuus on vahva. Siksi se sopii mainiosti koulun toimintatapoihin. Kirkkope-

dagogiikassa seurakunta ja koulu löytävät yhteisen toiminnan kielen.

Kirkkopedagogiikan voi integroida moniin oppiaineisiin. Katsomusaineiden lisäksi luontevia liittymäkohtia on historiaan, musiikkiin, äidinkieleen, kuvataiteeseen, ympäristötietoon ja matematiikkaan.

Seurakunnan työntekijä voi rohkeasti ottaa yhteyttä kouluun ja tarjoutua ottamaan vastaan peruskoululuokkia kotikirkkoon. Pyhään tilaan tutustuminen voi olla heille keidas keskellä koulupäivää! Kannattaa myös miettiä, voisiko opettajille ensin järjestää viiden aistin kirkkovierailun ennen kuin koululaiset pääsevät siitä osallisiksi? Tällöin opettajat pääsisivät tutustumaan itse elämyksellisesti kotikirkkoon ja oivaltamaan, mistä siinä on kysymys. Silloin löytyisivät ehkä helpommin luontevat keinot valmistautua luokan kanssa etukäteen kirkkovierailuun.

Muistilista päivähoidon ja koululaisten kirkkovierailua varten:

♦ Tutustu kirkkopedagogiikkaan

lukemalla ja mahdollisesti olemalla mukana jossakin toteutuksessa. Suomeksi on ilmestynyt vuonna 2005 ainakin neljä kirjaa: *Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla*. *Kirkkopedagogiikan opas* (teoriaa, teologiaa ja käytännön virikkeitä), *Mitä kuuluu kotikirkkoon? Tehtäväkirja koululaisille* (tehtäviä, leikkejä ja askarteluja, joita kouluikäiset tekevät ennen ja jälkeen kotikirkkoon tutustumista), *Atte ja Anna kotikirkossa* (Siinä kertomus etenee viiden aistin pedagogiikan mukaisesti. Kirja on suunnattu 4–8 -vuotiaille, pieni jakso myös aikuiselle) ja *Mennään kirkkoon*, joka on suunnattu koululaisille.

Päivähoito:

- ♦ **Tutustu**

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja sieltä etenkin uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon. Parhaiten löydät tästä tietoa Stakesin kotisivuilta: <http://www.stakes.fi>.

- ♦ **Toimita päivähoidolle esite**

Uskonnollisia ilmiöitä ihmettelemässä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Johdatus uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon. Tätä esitettä voit tilata Kirkkohallituksen julkaisumyyntistä: julkaisumyynti@evl.fi tai puhelimitse (09) 180 2315.

Koulu:

- ♦ **Tutustu opetussuunnitelmaan.**

Kotikirkkoon tutustumisen tulisi sopia koulun opetussuunnitelmiin. Siitä selviää, millaisia opetusaineita ja tavoitteita on eri luokkatasoilla.

- ♦ **Tutustu Opetushallituksen uskonnon opetuksen kehittämishankkeeseen.**

Hankkeessa koulu valitsee jonkin uskonnonopetuksen alueen kehitettäväkseen. Seurakunnan asiantuntemus otetaan mukaan heti hankkeen alussa. Lisätietoja tästä saat Opetushallituksen <http://www.edu.fi/page.asp?path=498,1329,1521,37527> tai Suomen uskonnonopettajien liiton kotisivuilta <http://www.suol.fi>.

- ♦ **Ota yhteyttä.**

On hyvä tuntee päiväkodin / koulun tavat ja olla itse perehtynyt Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla -menetelmään, jotta voi toimia luontevasti ja soveltaa sitä lasten iän mukaan.

- ♦ **Esitle ideaa ja tarjoa tutustumismahdollisuus.**

Keskeisen idean esittelemiseksi on hyvä laatia tiivis ja selkeä moniste.

- ♦ **Etsikää sisältöjä yhdessä.**

Myönteisen vastauksen pohjalta ryhdy yhteistyössä päivähoidon henkilökunnan / opettajien kanssa pohtimaan yhteisiä sisältöjä ja integroimaan niitä varhaiskasvatuksen orientaatioihin / eri oppiaineisiin. Samalla suunnitellaan, millä tavoin lapsiryhmissä / luokissa valmistaudutaan kirkkoon tutustumiseen etukäteen tai miten koululaiset käyttävät tehtävävihkoa.

Sovi periaatteista ja käytännöistä:

- ♦ **Päivähoito:**

Miten kotikirkkoon tutustuminen elää päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman sisällä? Mikä on henkilökunnan ja seurakunnan työntekijän työnjako vierailulla? Miten päivähoito suhtautuu hartaustyyppisiin osuuksiin? Miten muun uskonnon ja elämänkatsomuksen lapset otetaan huomioon? Miten vanhempia informoidaan? Kutsutaanko vanhempia mukaan?

- ♦ **Koulu:**

Liittyykö kirkkoon tutustuminen uskonnonopetukseen vai yleiseen oppituntien ulkopuoliseen kulttuuriopetukseen? Toteutetaanko vierailu muiden oppiaineiden puitteissa? Mikä on opettajan ja seurakunnan työntekijän työnjako vierailulla? Miten koulu suhtautuu hartaustyyppisiin osuuksiin? Miten muun uskonnon ja elämänkatsomustiedon oppilaat otetaan huomioon? Kutsutaanko vanhempia mukaan?

Syvenevä systeemi

Kotikirkkoon tutustumisesta voi luoda syvenevän systeemin niin, että lapsi pääsee esimerkiksi kolme kertaa eri ikävaiheissa tutustumaan kirkkoon ja joka kerralla mu-

kana on sellaista uutta näkökulmaa, joka vastaa sen ikäkauden osaamista ja kiinnostusta. Esikoululaiset tutustuvat elämyksellisesti kirkkoonsa hyvissä ajoin ennen kouluun lähtevien siunausta. Toisen kerran lapsi käy koululuokan kanssa kirkossa silloin, kun kirkkorakennusta käsitellään uskonnossa. Kolmannen kerran rippikouluun liittyen.

Vuodenajat tarjoavat myös mielenkiintoisen lisän. On aivan erilaista tutkia koululaisten kanssa talven hämäränä hetkenä kirkkotilaa esimerkiksi käyttäen apuna taskulamppuja kuin valoisina vuodenaikoina. Ideoita eri vuodenaikojen aikana tapahtuviin kotikirkkovierailuihin kannattaa miettiä ja kirjata itselleen talteen. Miten olisi esimerkiksi lumesta rakennettavat pienoiskirkot kirkon tai seurakuntakeskuksen pihalla?

Kirkkovierailun toteuttaminen

Kotikirkkoon tutustumisessa hyödynnetään koko ajan viiden aistin pedagogiikkaa. Näin toteutetun kirkkopedagogiikan ytimessä on kolme asiaa:

- ♦ **Vuorovaikutteinen viestintä.**

Kirkkoon tutustumisessa pyritään aikaan saamaan suhde vierailijan ja sen välille, mitä hän näkee – olkoon nähtävä sitten kirkkorakennus, taidearteita tai aineettomampia kuten valon ja varjon leikki, korkeuden ylevyys tms. Koko ajan pyritään välttämään ajatusta ”kiertueesta”, jossa on aktiivinen opas ja passiivinen vierailija. Kirkkopedagogiikassa osallistuja on aina aktiivinen osallistuja, joka omien aistiensa kautta hahmottaa ja kokee tilan omakseen. Jos aikaa riittää, kirkkopedagogia voi laajentua elämäkerrallisen oppimisen suuntaan: etsimään yhtäläisyyksiä vie-

railijan oman elämäntilanteen ja vaikkapa pyhien ihmisten elämän välillä.

- ♦ **Aika ja kiireettömyys**

Oppimisen leppoisuuden löytäminen ja kokemus hitaudesta ja siitä, että aikaa on, ovat äärimmäisen tärkeitä näissä kirkkokäynneissä. Näkemisen laatu korvaa määrän. Vähemmän on enemmän. Kirkossa ollessa, tilaa ”hengittäessä”, ei saa olla kiireen tuntua vaan levollisuuden ja viipymisen tunne. Jo se hoitaa osallistujaa, että hän saa asettua tilaan ja olla siinä läsnä kokonaisvaltaisena kokijana.

- ♦ **Hengellisyys**

  - (hengellinen spiritualiteetti)**

Kirkkorakennus ei ole museo. Kirkko tarjoaa tilan syvällä oleville, usein sanoin ilmaisemattomille ja osin torjuttuilekin uskonnollisille tunteille. Olkoon kirkkovierailun pituus mikä tahansa, siinä on huomioitava nämä tunteet ja annettava niille tilaa. Tässä mielessä kirkkopedagogiikka vahvistaa uskonnollisen yhteisöllisyyden tuntua. Tämä näkökulma suorastaan vaatii, että kirkkoon tutustumisen osaksi liitetään sitä, mikä alunperinkin on houkutelut ihmisiä kirkkoon: hetki hiljaisuutta, kynttilän sytyttäminen, esirukouspyynnön jättäminen. Suomalaisessa ympäristössä tähän sopii myös tuttu virsi tai laulu, pieni hartaus.

Kirkkoon tutustuminen

Kirkkovierailu viidellä aistilla voidaan toteuttaa kolmella eri vierailukerralla. Ensimmäinen alkaa tutustumalla kirkkoon ja sen ympäristöön ulkoapäin. Seuraavalla kerralla edetään kirkkotilaan sisälle ja tutkitaan sitä. Kolmannella kerralla voi-

daan ottaa tutkittavaksi jokin teema tai aihe, johon syvennyttään tarkemmin. Jos ei ole mahdollisuuksia näin laajaan toteutukseen, voi kirkkoon tutustumiseen valmistautua etukäteen ryhmässä, käydä vierailulla ja prosessoida sitä taas jälkikäteen ryhmässä lisää.

Lähestyminen ja saapuminen

Kirkko on aina rakennettu johonkin tiettyyn paikkaan. Lähestymisen tarkoituksena on kiinnittää huomiota kirkon ympäristöön, mitä siellä on. Miksi kirkko on juuri tällä paikalla? Onko kirkko ollut aina samalla paikalla? Onko kirkkorakennuksessa osia, jotka poikkeavat perusosasta: torni, pylväikkö, kellotapuli?

Kiertokävely

Tarkkaillaan kirkon lähiympäristössä olevia asioita; hautausmaata, muistomerkkejä, puita ja istutuksia. Mitä ne kertovat? Mistä materiaalista kirkko on rakennettu? Ketkä sen ovat tehneet? Kierretään kirkko ympäri, lasketaan sen ovia, ikkunoita, tunnustellaan eri materiaaleja pinnoista. Mitataan kirkkoa narulla tai kehon mitalla.

Käyminen sisälle kirkkoon

Mietitään miten kirkkoon mennään sisälle ja miltä siellä näyttää? Mennään sisään sovitulla tavalla (pareittain, ryhmissä, yksin). Aloitetaan ja päätetään vierailu samassa kohtaa kirkkosalia.

Kirkkosalin tutkiminen

Edetään kirkkosalin tutkimisessa ennalta suunnitellulla tavalla eri aisteja käyttäen (kuunteleminen, tunnustelu, tuoksuttelu, katselu, liike). Ohjaaja on etukäteen miettinyt, miten tutkiminen tapahtuu – huomioiden eri ikäiset vierailijat.

Keskittyminen johonkin aiheeseen tai esineeseen

Kirkkovierailu voi keskittyä esim. äänimaailmaan, kuvataiteeseen, esineistöön, kirkkovuoden aiheisiin, kasteeseen, ehtoolliseen, eri symboleihin.

Luova työskentely

Luovan toiminnan osuus tehdään osallistujan omista havainnoista käsin (muovailun, piirtäen, maalaamalla). Hyvä idea on esimerkiksi antaa osallistujan etsiä itselleen merkittävä symboli tai kuva kirkosta (lattiasta, seiniltä) ja antaa hänen pehmeästi liitua hyväksi käyttäen läpiväriä kuva itselleen muistoksi.

Palautuminen

Ennen lähtöä tarkistetaan osallistujilta, haluaisivatko he vielä kysyä jotain. Jutellaan ja puretaan sitä, mitä kirkossa on nähty ja koettu. Ohjaajan on tärkeää varmistua, että jokaiselle kirkossa vierailijalle jäisi myönteinen kokemus.

Tiedotus

Kotikirkkoviikon suunnittelun alkuvaiheissa on hyvä tehdä tiedotuksesta oma suunnitelmansa, jossa näkyy sekä sisäinen että ulkoinen tiedotus. Seurakunnan työntekijät (myös ne jotka eivät osallistu itse hankkeeseen) ja luottamushenkilöt kannattaa pitää ajan tasalla kotikirkkoviikosta ja kirkkopedagogiikasta laajemminkin omassa seurakunnassa. Tarkoitushan on, että kirkkopedagoginen lähestymistapa on mukana jatkossakin, kun lapset, nuoret ja aikuiset tutustuvat kotikirkkoonsa.

Jos kotikirkkoviikkoa toteutetaan yhdessä päivähoiton tai koulujen kanssa, niihin ollaan yhteydessä riittävän ajoissa, jotta to-

teutuksesta saadaan myös heidän tarpeitaan palveleva. Kun kotikirkkotutustuksiin pääsevät lapsiryhmät on valittu, myös lasten vanhemmille on asiallista lähettää tietoa kotikirkkoviikosta ja sen tilaisuuksista.

Kun paikallista tiedotusta suunnitellaan, on se hyvä tehdä yhteistyössä seurakunnan tiedottajan tai tiedotuksesta vastaavan kanssa. Hänellä on tietoa myös valtakunnallisesta tiedotusyhteistyöstä kotikirkkoviikon tiimoilta. Kirkon Tiedotuskeskus ja Seurakuntien Lapsityön Keskus koordinoi-

vat koko maata koskevaa kotikirkkoviikon tiedotusta (KT) ja tapahtumia (SLK). SLK:n sivuille pyritään kokoamaan syksyn 2005 aikana tiedot kaikista niistä seurakunnista, jotka järjestävät tutustumisia ja tapahtumia kotikirkkoviikolla 20.–27.11.2005.

Yhteys alue- ja paikallislehtiin, paikallisradioon ja -televisioon on tärkeä väylä, jotta paikkakunnan ja lähiseudun ihmiset saavat tietoa ja uutisia kotikirkkoviikosta ja kirkkoon tutustumisesta elämyksellisesti, kaikkia aisteja käyttäen.

Virikkeitä kotikirkkoviikolle

Seuraavassa esitettyjen virikkeiden lisäksi lisää hyviä ideoita kotikirkkoviikolle löytyy mm. seuraavista kirjoista:

Issakainen, Tytti (toim.)

2005 *Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla. Kirkkopedagogiikan opas. Lasten Keskus.*

2005 *Mitä kuuluu kotikirkkoon? Tehtäväkirja koululaisille. Lasten Keskus.*

Issakainen, Tytti – Lindfors, Helena

2005 *Atte ja Anna kotikirkossa. Lasten Keskus.*

Korpela, Salla – Polkutie, Anita

2005 *Mennään kirkkoon. Kirjapaja.*

Mitä, kuka, missä, milloin?

Kotikirkkoviikko toteutetaan vuonna 2005 useimmissa seurakunnissa 20.–27.11.2005, mutta sen voi toteuttaa jatkossa seurakunnalle parhaiten sopivana aikana.

Kotikirkkoviikkoa toteutettaessa ja suunniteltaessa kannattaa kiinnittää huomiota käytettävissä oleviin resursseihin. Ei ole tarkoituksenmukaista ”syleillä koko maailmaa” ensimmäisellä kerralla, vaan valita huolella kohderyhmät, joille tällä kertaa tarjotaan kotikirkkotoimintaa. Onhan jokaisessa toteutuksessa otettava huomioon osallistujien ikä, vierailun kesto ja tehtävät, joita heille antaa. Liian nopeasti vaihtuvat ryhmät saattavat helposti luoda ohjaajille kiireen tuntua – ja se syö jo koko kirkkopedagogiikan perusidea!

Kotikirkkoviikolla kutsutaan kirkkoon päiväsaikaan lapsiryhmiä, jotka on tällä kertaa valittu kohderyhmäksi. Illalla on mahdollisuus tarjota samaa kokemusta vanhemmille, päivähoiton henkilökunnalle, luottamushenkilöille tai eri aikuisryhmille. Myös vanhempainillan aiheeksi voi ottaa oman kotikirkon ja sen, miksi lapsen on tärkeää päästä tutustumaan siihen.

Tärkeätä on luoda kotikirkkoviikolle ja sen valmisteluille selkeä aikataulu ja miettiä, mitä tehdään, keiden kanssa, milloin, keitä kutsutaan, kuka on huolehtii tiedottamisesta, mikä on tiedotuksen sisältö missäkin vaiheessa jne. Jos lasten kanssa valmistetaan esimerkiksi kirkkopipareita tai järjestetään kotikirkkonäyttely, on näidenkin toteuttamiseen varauduttava hyvissä ajoin ennen varsinaista kotikirkkoviikkoa. Jokaiseen kotikirkkoon tutustumiskertaan tarvitaan kanttori, joka on miettinyt musiikki- ja äänimaailman avaamista osallistujille. Kaikkien niiden osallistuminen, joi-

ta tarvitaan toteutuksissa, tulee sopia riittävän ajoissa, ettei tule yllätyksiä.

Työntekijänä sinun tulee kotikirkkoviikkoa ajatellen:

- ♦ hankkia tietoa oman kirkkosi historiaista, rakennusvaiheista, -tavoista, -aineista jne. sekä rakentajista; jos kirkkoja on ollut useampia tai kirkkoa on restauroitu, on nämäkin vaiheet hyvä tietää
- ♦ hankkia tietoa kirkon alttaritaulun sisällöistä, yksityiskohdista, tekijästä, muista kirkon taidearteista ja niiden sisältämisestä uskoa avaavista merkityksistä sekä tekijöistä
- ♦ selvittää kirkossa olevat symbolit: mitä symboleja kirkossa on, niiden merkitys
- ♦ ottaa selvää kirkon alttarista, kastemaljasta, lukupulpetista, saarnatuolista, uruista, lähetyskyntteliköstä – kaikesta, mikä kävijän silmään saattaa osua
- ♦ varata työtovereidesi kanssa myös heidän kalentereihinsa käytännön toteutusta varten riittävästi suunnittelu- ja valmisteluaikaa

Kotikirkkoviikko aloitetaan perhemessulla koko seurakunnan voimin. Tässä aineistossa on virikkeitä kotikirkkoviikon aloitusmessuun. Kotikirkkoviikon päätös on ensimmäisenä adventtina ja silloin päättyy myös *Kirkko Suomessa 850 vuotta* juhlavuosi. Myös adventtia varten on aineistoa KJM:n verkkosivuilla ja seurakuntiin lähetetyssä vihkosessa. Kotikirkkoviikon virikevihkon ja Adventin aineiston lisäkappaleita voi tilata Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä. Lisäksi kotikirkkoviikolla voidaan viettää Vauvakirkkoa ja Kansanlaulukirkkoa. Niiden aineistoa voi tilata Lasten Keskukselta.

Perhemessu kotikirkkoviikon alussa

Lapset valmistautuvat opettelemalla perhemessussa käytettäviä lauluja ja virsiä.

Messun alussa he toivottavat kirkkovieraat kädestä pitäen tervetulleeksi ja jakavat heille virsikirjat.

Taustaa tekstiin

Tuomiosunnuntain evankeliumi on Matt. 22:31–46. Tässä katkelmassa kuvataan Ihmisen Poika kirkkauden valtaistuimella ja kaikki kansat hänen edessään. Siinä tapah-

tuu ihmisten kesken jako kahtia samaan tapaan kuin paimen toimii laumaa illalla jakaessaan: lampaat asetetaan oikealle puolelle (tavalliset lampaat, jotka otetaan yöksi suojaan, tarvitsevat raitista ilmaa ja laitetaan viileämmälle puolelle) ja vuohet ohjataan vasemmalle (ne tarvitsevat öisin enemmän lämpöä kuin lampaat).

Perustelut ihmisten jakamiselle näihin kahteen ryhmään näkyvät siitä, miten ihmiset suhtautuivat toisiinsa / lähimmäisessä olevaan Kristukseen:

	A	B
nälkä	– annoitte ruokaa	– ette antaneet minulle ruokaa
jano	– annoitte juotavaa	– ette antaneet minulle juotavaa
koditon	– otitte luoksenne	– ette ottaneet minua luoksenne
alasti	– vaatetitte minut	– ette vaatettaneet minua
sairas	– kävitte katsomassa	– ette käyneet minua katsomassa
vanki	– tulitte luokseni	– ette käyneet minua katsomassa

Molemmissa joukoissa heräsi suuri ihmettely: Milloin me näimme sinut ja toimimme? Milloin me näimme sinut emmekä auttaneet? Tässä näkyy periaate: ”Kaiken minkä te olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähäisimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle.”

Kysymyksiä aikuisten saarnan pohjaksi:

- ♦ Näkeminen on eri asia kuin katsominen. Jako kahtia tapahtui arkisten asioiden perusteella. Näemmekö apua tarvitsevan: nälkäisen, vähissä vaatteissa olevan, sen jonka henkinen kantti ei enää kestä tai sen jota kiusataan, näemmekö rahan vangin tai rikoksen tehneen? Mihin meidän tulisi silmämme kohdistaa, että näkisimme oikein?

- ♦ Oikeassa näkemisessä ei ole kysymys silmälasien vahvuudesta. Ei terveydestä.
- ♦ Sisäisistä arvoista, uskosta, suhteesta Vapahtajaan nousee näkeminen. Ihminen on Jumalan silmäterä, mittaamattoman arvokas riippumatta alennus- tai ”ylennystilasta”.
- ♦ Katsommeko toisiamme Vapahtajan rakkauden läpi? Näemmekö toiset ”Jumalan silmäterät”?
- ♦ Lapsen arvo? Lapsen näkeminen?

Lasten ja perhemessun saarnassa täytyy valita sellainen näkökulma, joka ruokkii lasten hengellistä elämää. Silloin ei voi pelotella vaan houkutelaa. Tuomiosunnuntain evankeliumi johtaa meitä katsomaan omaa elämäntapaamme. Pelastumme armosta, Kristuksen tähden, mutta tämä teksti antaa meidän ymmärtää, että uskon tulee näkyä rakkaudesta kumpuavissa teoissa, ei ansiomielessä vaan spontaanisti: Kristus on rakastanut meitä, rakastakaamme me siis sillä rakkaudella toisia ihmisiä ja Kristusta heissä. Siksi perhemessun saarnavirikkeet pyrkivät ohjaamaan sellaiseen elämäntapaan, jossa Kristuksen rakkaus voisi toteutua.

Virret, laulut ja muu musiikki

Virsikirjan tuomiosunnuntain virret on tehty aikuisia ajatellen ja voivat tuntua lapsista pelottavilta. Siksi perhemessuun valitaan sellaisia virsiä, jotka avaavat jumalanpalveluksen sanomaa kutsuvalla ja rohkaisevalla tavalla. Kotikirkkoviikon alkajaismessuun sopivat kirkkoon, jumalanpalvelukseen, yhteyteen, kasteeseen ja ehtoolliseen liittyvät virret ja laulut. Ne kertovat keskeisesti siitä, mitä kirkossa tapahtuu. Evankeliumista nousee taas auttamisen tärkeys, ja siksi mukaan on valittu myös sellaisia virsiä ja lauluja.

Kun lapset valmistautuvat perhemessuun, he opettelevat valittuja virsiä ulkoa, sillä pienet koululaisetkaan eivät osaa lukea vielä virsikirjaa tai käsiohjelmaa laulun tahtiin. Laulu raikuu, jos virret ovat tuttuja. Tutustumista helpottaa, kun virret ja laulut valitaan pari kuukautta ennen messua ja ilmoitetaan lapsiryhmiin ja koululuokille, jotta nämä ehtivät harjoitella.

Virsikirja (VK)

Raamattu

183: 1, 7 On meillä aarre verraton

184: 1–2, 6–7 Mä kauniin tiedän kukkasen

Kirkko

195 On riemu, kun saan tulla

197: 5 Kirkkoon kun kellot kutsuvat

200 Oi, kuinka ihana on huonees, Jumala

Kaste ja ehtoollinen

219 Kasteen kirkas vesi on (LV 73)

743 Jeesus, kutsut minutkin (LV 69)

Auttaminen

428: 1–4 Kiitos suuren Kuninkaan

442 Herran ristin kantajiksi

487 Jeesus, sinuun turvaten (LV 163)

488 Jeesus, sinä itsekkin olet ollut pieni (LV 162)

491: 2–4, 6 Oi Jumala. et hylkää piestä lasta

500 Käyn, Jeesus, kasvois etehen

501 Kuule, Isä taivaan, pyyntö tää (LV 167, LT 39)

509 Herra, elämäni valvo

548 Tule kanssani, Herra Jeesus (LV 145, LT 14)

Lasten virsi (LV)

58 Kellot kaikuu

71 On paikka perheessä Jumalan

106 Kun on toisessa kädessä Jumala (LT 96)

118 Kuljen porteista kiittäen Herran huoneeseen

120 Herra, suothan meille alttiin sydämen

121 Käteeni tartu (LT 95)

122 Kenelle, kenelle ojennan käteni

144 Nosta silmäsi ja katso

146 Tule mukaan, Taivaan isä (LT 1)

Laulutuuli (LT)

6 Kiitos, kun tähän aamuun asti

66 Eino-enkeli (erityisesti 4. säk.)

89 Toimivat kädet

Muu musiikki

Kaikissa kirkkoon tutustumisissa voidaan käyttää samaa kotikirkkolaulua, joka lauletaan myös perhemessussa. Käytetty kotikirkkolaulu sovitaan hyvissä ajoin suunnitteluryhmässä ja opetellaan eri lapsiryhmissä ja luokissa.

Kotikirkkoräppi

Koululaiset ja nuoret haastetaan tekemään omaan kotikirkkoon liittyvä kotikirkkoräppi. Paras räppi julkaistaan seurakunnan lehdessä ja kotisivuilla. Sille voi löytää

paikka myös perhemessusta, kun puhutaan oman kotikirkon tärkeydestä ja siitä, miten jokaisena aikana etsitään sille ajalle ominaisia tapoja ilmaista tärkeitä asioita.

Seuraavina olevat uudet laulut (Kotikirkko, Kutsu ja Neliö) eivät ole kopiovapaita. Niitä voi tilata tarvitsemansa määrän soittamalla Seurakuntien lapsityön keskuskeskseen, vaihde puh. (09) 6877 4510.

Kotikirkko

säv. ja san. Jukka Salminen

1. Kynt-ti-lät sy-ty-te-tään. U-ruis-sa sä-ve-let soi-vat.
2. Hil-jai-suus niin rau-hoit-taa. Yh-des-sä on hy-vä kiit-tää

Alt-ta-rin ku-kat jo nään. Ko-ti-kirk-koon taas as-ke-leet toi-vat. Ko-ti-ra-kas-ta-va-a Ju-ma-laa, jon-ka sy-lis-sä paik-ko-ja riit-tää. Ko-ti-

kirk-ko, o-ma paik-ka, siel-lä yh-des-sä ru-koil-la saa. Ko-ti-

kir-kos-sa i-loi-nen lau-lu ker-too hy-vää sa-no-maa. Ko-ti-maa.

Kutsu

säv. ja san. Ilona Nyman

Cmaj7 C+5

Kut-su taas mei-dät kirk-koon toi, kau-as, kun kel-lon ää-ni
Hil-jaa voi het-ken le-väh - tää täs-sä, lä-hel-lä ys-tä-

Dm7 F/G

soi. Yh-des - sä ol - la saam-me, sun-nun - tai-het-ken jaam-me.
vää. Yh-des - sä lau-la-kaam-me, yh-des - sä ru-koil-kaam-me.

C/E Cm/Eb Dm G7 1. Cmaj7 2. Cmaj7 Fine

Py-hä-päi-vän rau-ha kes-ken ar-jen kii-reen on. on.

F7 Cadd9/E

Sa-naa Ju-ma-lan lu-e - taan, us-ko käy sii-tä kas-va - maan.

Dm7 F/G

Yh-des - sä ol - la saam-me, sun - nun - tai - het - ken jaam-me.

C/E Cm/Eb Dm7 G7 Cmaj7 D.C. al Fine

Py - hä - päi - vän rau - ha kes - ken ar - jen kii - reen on.

Pianosäestys

Neliö

säv. ja san. Ilona Nyman

Mat-te-us, Mar-kus, Luu-kas ja Jo-han-nes i-lo-sa-no-man meil-le
kir-joit-ti. Mat-te-us, Mar-kus, Luu-kas ja Jo-han-nes.
I-lo-sa-no-ma on e-van-ke-liu-mi. Jee-suk-sen e-lä-män,
ih-meet, o-pe-tuk-sen, kuo-le-man, i-kä-vän, y-lös-nou-se-muk-sen
ker-too meil-le e-van-ke-liu-mi.

Yhteinen esirukous

Mummi tai ukki:

Jumala, me kiitämme sinua tästä kirkosta,
jossa olemme koolla.
Kiitos kaikesta rohkaisusta, lohdutuksesta ja ilosta,
jota olemme saaneet täällä kokea.
Kiitos siitä, että olet kuullut rukouksemme,
olet ollut turvamme ja tukemme.
Kiitos ehtoollisesta, Sanasta ja kasteesta.

Nuori:

Jumala, me kiitämme sinua siitä,
että saamme elää sinun ominasi.
Siunaa meitä niin, että voimme täyttää paikkamme elämässä.
Johdata meitä tulevaisuuteen.
Anna meille viisautta viedä kirkkoasi hyvään suuntaan,
kun vuorollamme astumme työtä tekemään.

Lapsi:

Jumala, kiitos äidistä ja isästä ja muusta kotiväestä.
Kiitos kavereista ja siitä, mitä voimme yhdessä puuhata.
Siunaa maailman kaikkia lapsia.
Anna kaikille koti, ruokaa ja rauha.
Ole meidän kanssamme.

Isä tai äiti:

Jumala, kiitos lapsista ja nuorista.
Kiitos, että olet kanssamme kaikissa kasvukivuissa,
mitä perhe-elämään ja ihmisenä muuttumiseen liittyy.
Anna meille vanhemmille viisautta ohjata lapsia ja nuoria niin,
että he saavat kasvaa itsensä näköisiksi ja
samalla kuitenkin kuulua tähän yhteisöön, kirkkoon.
Siunaa kirkon työtä lasten ja nuorten parissa.
Auta meitä kaikkia kiintymään ja pitämään huolta
omasta kotikirkostamme.

Saarnavirikkeitä

Kotikirkon enkeli

Valmistelut: Jos enkeliheijastimia jaetaan kirkossa saarnan yhteydessä, lastenohjaajat, pyhäkoulunopettajat ja muut aikuiset sijoittuvat sovitusti enkeliheijastimien kanssa eri puolille kirkkoa. Kun saarnaaja pääsee saarnassa siihen kohtaan, että hän alkaa taskulampun kanssa etsiä heijastimia, aikuiset nostavat niitä näkyviin, niin että ihmiset huomaavat, että jokaisessa kirkon osassa on melko lähellä ”enkeli piste”. Saarnaaja kehottaa sitten lapsia hakemaan yhden heijastimen itseä lähinnä olevasta paikasta ja tulemaan sitten eteen vilkuttamaan niillä ja laulamaan. Enkelilauluksi otetaan seurakunnassa tutuin enkelilaulu.

Jos kotikirkossa on enkeli, saarnan voi pitää myös siitä. (Dan. 12:1 Mikael). Enkelin tehtävään kuuluu toimia Jumalan sanansaattajana. Enkeli on palveleva henki, joka kulkee Jumalan asioilla taivaan ja maan välillä. Enkelin kaunis hahmo heijastaa kirkkaudellaan Jumalan olemusta. Raamattu tuntee myös ajatuksen suojelevasta enkelistä. Samoin Raamatusta löytyy ajatus siitä, että lasten enkelit saavat katsoa Jumalaa kasvoin – se oli kaikkein arvokaimpien etuoikeus.

Tämän vuoden (2005) enkeliheijastimessa on toisella puolella enkeli, toisella puolella kotikirkko. Millainen enkeli voisi johdattaa lasta kotikirkkoon? Löytyykö sellainen ”enkelin työ” siitä, kun äiti ja isä tai

isovanhemmat tai kummi opettavat lasta rukoilemaan? Onko ”enkelin työhön” osallistumista, kun kokoonnumme kerhossa, pyhäkoulussa, päiväkodissa tai koulussa hartauteen, jossa saamme laulaa, rukoilla ja oppia lisää Jeesuksesta?

Voisiko aikuinen olla lapsen arkienkeli ja saatella häntä turvallisesti kotikirkkoon? Voimmeko me aikuiset yhdessä osallistua ”enkelin töihin” auttamalla eri ikäisiä lapsiamme juurtumaan omaan kotikirkkoonsa – sekä paikkana että yhteisönä?

Enkelit näyttäytyvät aika harvoin ihmisille valonhohtoisina hahmoina. Usein tunnemme ikään kuin enkelin kosketuksen, kun on oikein hyvä olo tai olemme pelastuneet pahasta tilanteesta. Jumalan todellisuus on usein sellaista, jota emme näe silmillämme, mutta jonka tiedämme olevan ja ympäröivän meitä rakkaudella.

Tänne kirkkoon on piilotettu enkeliheijastimia. Miten heijastimen saa parhaiten näkyviin? Tietenkin niin, että saa valon osuun siihen. Nyt etsimme kirkossa olevat enkeliheijastimet (näytä voimakkaalla taskulampulla eri puolille kirkkoa niin, että ihmiset ennättävät huomata ”heijastin pisteet”) Jokainen lapsi saa käydä hakemassa itselleen yhden kotikirkkoenkelin. Tulkaa sitten tänne kirkon etuosaan laulamaan meille enkelilaulu ja vilkuttamaan kotikirkkoenkeillä meille muille.

Tervetuloa kotikirkkoon

Syntymäpäivänä lapset saavat usein pitää kutsuja ystävilleen. Lapset juhlivat yleensä jokaista syntymäpäiväänsä. Aikuiset pitävät isompia syntymäpäiväjuhlia vain tasakymmeninä vuosina.

Kristillisen kirkon syntymäpäivää juhliitaan yleensä helluntaina. Kristilliset kirkot Suomessa ovat juhlineet tänä vuonna toisenlaista syntymäpäivää siksi, että kristillinen kirkko on toiminut Suomessa jo 850 vuoden ajan. Ainakin 850 vuoden ajan Suomessa on pidetty jumalanpalveluksia, kastettu lapsia ja käyty ehtoollisella. Kirkko on myös aloittanut sairaanhoidon ja opettanut tavallista kansaa lukemaan. Se on huolehtinut monista muistakin paikkakunnan ja maan yhteisistä asioista ennen kuin kunnat syntyivät.

Mukana täällä

Tämä meidän kirkkomme on ( ) vuotta vanha. Katsotaan yhdessä, millaisia muistoja meillä liittyy tähän kirkkoon. Nostakaa kättä ja vilkuttakaa aina kun kohdalle osuu sellainen tilaisuus, jossa olette olleet mukana. Kuinka moni on ollut läsnä kastetilaisuudessa? Avioliittoon vihkimisessä? Hautaan siunaamisessa? Rippikoulu-laisten konfirmaatiossa? Entä onko tällä sellaisia, jotka ovat olleet kouluun lähtevien siunauksessa? Onko joku joskus ollut kirkkohetkessä perhekerhon, päivähoidon tai päiväkerhon kanssa? Entä koulukirkossa? Entä joulukirkossa? Entä tavallisessa jumalanpalveluksessa tai messussa – nyt hän siis kaikkien kuuluisi vilkuttaa, kun kerran olemme täällä!

Kotikirkko on monelle rakas juuri siksi, että oman elämän, perheen, suvun ja ystävien elämän tärkeät tapahtumat liittyvät kotikirkkoon. Kirkosta haetaan siunausta omaan ja läheisten elämään. Kirkko on Jumalan avun ja siunauksen pyytämisen paikka. Pyhän kohtaamisen paikka.

(Valittu esine tai kohta)

Kirkon kalustus, esineet ja värit kertovat meille aina siitä, mitä kaikkea ihmisen ja Jumalan suhteeseen liittyy. Katsokaa nyt tarkemmin ...

(Valitse etukäteen kirkosta yksi kohta, jota esittelet tarkemmin. Siirry sinne, mihin haluat kiinnittää seurakunnan huomion. Esittely voi tapahtua myös keskustellen lasten tai jonkun muun kanssa, jolla liittyy muistoja /tietoa siihen kohtaan. Paikka esitellään hengellisestä sisällöstä käsin, muotoja, värejä tms. hyväksi käyttäen. Kohteena voi olla alttari – Jumalan läsnäolon paikka, ehtoollisen paikka; alttaritaulu – mitä se kuvaa; saarnatuoli – Jumalan sana; kastemalja – Jumalan omaksi ottaminen, nimeltä kutsuminen; liturgiset värit; risti jne.)

Nyt alkavalla Kotikirkkoviikolla lapset / koululaiset pääsevät tutustumaan kaikessa rauhassa paremmin tähän kirkkoon. He saavat tutustua muuhunkin kuin tähän yhteen kohtaan. Näin kirkon ymmärtäminen Jumalan huoneena ja seurakunnan kotina syvenee. Kertovathan kirkossa olevat tavarat aina myös siitä, miten Jumala toimii ja rakastaa ja miten ihminen siihen vastaa. Juurtuminen omaan luterilaiseen uskoon antaa hengellistä ja henkistä pääomaa, jota tarvitaan koko elämän ajan. Kotikirkkoon ja sen sanomaan tutustuminen on sekä kulttuurisesti että hengellisesti paikkakunnan jokaisen lapsen oikeus.

Nähdä ja tulla nähdyksi

Kun katsot ympärillesi, mitä näet? Täällä kotikirkossa on paljon nähtävää. Tästä jumalanpalveluksesta alkaa Kotikirkkoviikko, jonka aikana monet pääsevät tarkemmin tutustumaan kirkkoon. Erityisesti seurakuntamme (mainitaan ne ryhmät, joita on kutsuttu kirkkoon tutustumisiin) saavat tulevan viikon aikana tutustua kaikilla aisteillaan siihen, mitä kaikkea täältä löytyy.

Nyt toivon, että katsot tänne päin. (Mene kastemaljan viereen mikäli mahdollista. Kutsu lapset sinne, jotta he näkisivät paremmin.) Täällä on tämän kirkon kastemalja. Se on tehty (tunnustelkaa ja kuvailkaa lasten kanssa ... puusta, kuparista, lasista, metallista ...) Tämä kastemalja on (ota selvää etukäteen kastemaljan ikä) vuotta vanha. Moni kirkossa olija on kastettu täällä. Moni on taas kastettu kotona ja siellä oleva kastemalja on toisennäköinen. Jokaisen kasteen yhteydessä, onpa kastemalja sitten minkä muotoinen tahansa, tapahtuu sama tärkeä asia. Jumala ottaa kastettavan lapsen omakseen.

Jumala on nähnyt sinut kastehetkellä ja kutsunut sinut sinun omalla nimelläsi yhteyteensä. Jumala on nähnyt sinut ja rakastanut sinua jo silloin. Kastemalja muistuttaa meitä siis Jumalan rakkaudesta, joka kohdistuu meihin. (Lapset palaavat omalle paikalleen penkkeihin)

Kun katsot uudelleen ympärillesi, mitä näet aivan lähellä? Tietenkin penkit ja käytävän ja virsikirjan. Niin ja kaikki ne ihmiset jotka istuvat lähelläsi. Siinä on varmaan tuttuja, mutta voi olla tuntemattomampia. Sanokaa toisillenne hei ja ottakaa selvää vieressä tai lähellä olijoiden etunimestä. Saatte siinä samalla tietää, minkä nimiä ihmisiä Jumala siinä teidän vierellänne rakastaa. [Katsokaa toisianne silmiin: minkä väriset silmät on vieressäsi istuval-

la? Entä jos laitate kämmenet vastakkain: kummalla on isompi käsi? Näkyykö kädestä, kumpi teistä on vanhempi? Jokaisen ihmisen sormien päät ovat erilaiset kuin kenelläkään muulla. Siitäkin tietää, että jokainen ihminen on ainutlaatuinen.]

Jokainen ihminen on Jumalalle rakas, mutta meidän ihmisten ei ole helppo rakastaa kaikkia. On vielä yksinkertaista sanoa, että rakastaa, mutta paljon vaikeampi elää niin että rakkaus näkyy elämässä. Joskus ei jaksaa auttaa vaikka toinen pyytää apua. Joskus on helpompi mennä ohi ja olla huomaamatta, kun kaveria kiusataan. Ei oikein uskallakaan mennä väliin. Joskus on niin täynnä omia juttuja, ettei huomaa kaan vaikka toinen olisi pulassa tai tarvitsisi apua. Lapsilla ja aikuisilla nämä asiat ovat erilaisia, mutta kaikki varmaankin muistavat näitä tilanteita.

Miksi auttaminen olisi tärkeää?

Auttamisen tärkeys nousee oikeastaan suoraan siitä, että Jumala rakastaa meitä jokaista ja haluaa pitää meitä lähellä ja yhteydessään. Jumalan rakkaus ja huolenpito ovat maailman suurimpia lahjoja, vaikka niitä ei oikeastaan näy. Jumalan rakkautteen kuuluu, että Jumala antaa pahat tekemme anteeksi, jos kadumme ja pyydämme niitä anteeksi. Yleensä kun saa jonkin koltosen tai pahan teon anteeksi, siitä tulee iloinen ja helpottunut olo.

Jumalan maailmassa onkin tapana toimia kuin ketjussa: kun sinä saat jotakin hyvää, sinä annat sitä edelleen toisille. Jos saat anteeksi, opit antamaan anteeksi toisille. Jos sinua rakastetaan ja hoivataan, opit hoivaamaan muita. Jos sinut hyväksytään sellaisena kuin olet, osaat antaa arvoa muillekin sellaisina kuin he ovat. Jos olet itse tullut nähdyksi ja hyväksytyksi omana itsenäsi, näet toiset ja otat heidät sellaisina kuin he ovat.

Jumala kutsuu meitä pois itselle kahmimisesta, itsekkyydestä. Hän kutsuu meitä rakkauden välittäjiksi, hyvän tekijöiksi, sellaisiksi jotka näkevät toisen ihmisen ja antavat apuaan tai tukeaan. Auttaminen on elämäntapa. Se kumpuaa siitä, että Jumala on hyvä ja rakastaa meitä. Hänen rakkautensa antaa voimaa huomata toiset ja olla avuksi.

Tänään on tuomiosunnuntai, lapsen oikeuksien päivä ja Kristuksen kuninkuuden sunnuntai. Jeesus onkin ihan toisenlainen kuningas kuin tavalliset kuninkaat. Hän käyttää valtaansa rakkauden voimalla ja rakkauden keinoin. Rakkaus tai sen puuttuminen on keskeistä, kun ihmistä arvioidaan tuomiopäivänäkin. Rakkaus on sisäinen voima, joka auttaa huomaamaan toisen, joka on vailla jotain tärkeää ja tarvitsee apua. Itsekkyys sokaisee katsomaan vain omaan hyvään ja kulkemaan toisten ohi.

Kirkon aarteet

Valmistelut: Kirkossa on riittävän isolla (päivän liturgista väriä noudattavalla) liinalla peitetty kastemalja, ehtoollisvälineet (alttarilla tai apupöydällä) ja Raamattu (lukupulpetissa, saarnatuolissa, alttarilla). Neljättä aarretta (seurakunta) ei ole peitetty. Liinan poisottamista varten kutsutaan avustajaksi lapsi tai lapsia.

Jokaisessa kirkossa on neljä aarretta. Kolme tämän kirkon aarretta on peitetty (vihreällä) liinalla. Tutustumme nyt näihin

”Tulkaa, te Isäni siunaamat!”

Päivän evankeliumissa Jeesus sanoo niille, jotka ovat Jumalan rakkauden voimalla huomaamattaan tehneet hyvää: ”Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat!” Te olette hoksanneet toimia ja auttaa. Ja kutsutut ovat hämmästyksissään: ”Milloin näin on tapahtunut?”

Jumalan valtakunnassa vallitsee periaate: Jumala antaa ensin, sitten ihminen ottaa vastaan ja toimii. Jumala on ottanut meidät siunaukseensa jo kasteessa. Hän kutsuu meitä myös tänään elämään siinä siunauksessa, jotta voisimme kasvaa omaksi itseksemme ja täyttää paikkamme elämässä. ”Tulkaa, Isäni siunaamat” kertoo järjestyksen. Isä siunaa ja sitten me jaksamme tulla ja mennä.

Ehtoollispöytä on käytännöllinen ja pyhä latauspaikka jokaiselle kristitylle. Siinä me voimme saada maistaa Jumalan hyvyyttä ja varmistua anteeksiannosta. ”Tulkaa, Isäni siunaamat!” Teidät on nähty, heikkoutenne ja vahvuutenne tiedetään. Synnit annetaan anteeksi. Tulkaa ja eläkää Jumalan siunauksen varassa. Se siunaus kantaa, ohjaa ja varustaa.

aarteisiin vuoron perään. Katsotaan ensin, mitä täällä on (kastemaljan luo). Tulepa auttamaan liinan poisottamisessa. Mitä näet? (Kuvataan kastemaljaa)

Mitä tämän äärellä tapahtuu? Mitä lapselle tai aikuiselle tapahtuu, kun hänet kastetaan? (Otetaan seurakunnan jäseneksi ja Jumalan omaksi, omalla nimellä) Kasteessa siis suomalainen lapsi saa toisenkin kansalaisuuden: taivaan valtakunnan kansalaisuuden. Seuraavat aarteet taitavatkin liittyä tämän kansalaisuuden hoitamiseen.

Toinen kirkon aarre on täällä (Raamattu). Mikä tämä on? Millä tavalla Raamattu on kirkon aarre? Raamatusta me saamme tietoa Jumalasta. Sitä lukemalla me opimme myös siitä, miten Jumala on vuosisatojen aikana auttanut ihmisiä, johdattanut ja vienyt eteenpäin ja miten hän yhä toimii niin. Raamatusta saamme myös käsityksen siitä, miten voimme rukoilla ja lähestyä Jumalaa. Kun olemme tehneet pahaa, Raamattu auttaa meitä, että osaamme pyytää anteeksi ja uskoa, että saamme anteeksi. Raamattu ohjaa meitä pysymään oikealla tiellä ja oikeassa suunnassa ja rohkaisee elämässä.

Missähän se kolmas aarre on – tuollapa näkyy olevan. Mennään ottamaan liina pois kolmannen aarteen päältä. Mitähän täältä löytyy? Ehtoollisvälineet. Milloin näitä tarvitaan? Miksi ihmiset käyvät ehtoollisella? Mitä sieltä saa? (Tässä voi käyttää myös eri ikäisiä ehtoollisella kävijöitä sanomassa, mitä he ehtoolliselta saavat. Lyhyitä vastauksia – jos jokainen pitää puheen, lapset pitkästyvät.) Ehtoollisella on monta merkitystä. Ne kaikki löytyvät Raamatusta. Samalla ne ovat monen ehtoollisvieraan omia kokemuksia. Ehtoollisella muistamme Jeesuksen työtä meidän hyväksemme. Ehtoollinen on anteeksisaamisen, ilon, kiitoksen ja yhteyden ateria. Ehtoollinen antaa voimaa ja vakuuttaa meitä Kristuksen läsnäolosta ja yhteydestä häneen.

Missä mahtaa olla neljäs aarre? Enää ei näy kankaita peittämässä jotain. Kun katsot täältä alttarilta kirkkosaliin päin, mitä näet? Keskikäytävän, urut, oven ... Mitä muuta? Ihmisiä. Ihmiset ovatkin se kirkon neljäs aarre! Seurakunta. Jokainen ihminen on luotuna olentona Jumalan kuva. Jokainen on Kristuksen rakkauden kohde, sovitettu. Jokaiselle Jumala tarjoaa yhteyttä häneen, vetää, kutsuu ja houkuttelee pitämään päivittäin yhteyttä Jumalaan. Kirkon aarre ovat seurakuntalaiset. Ilman

seurakuntalaisia, jotka halusivat tulla koolle kuulemaan Jumalan sanaa, rukoilemaan, kiittämään ja viettämään ehtoollista, ei edes tarvittaisi kirkkoja. Kirkkorakennus on Jumalan huone ja seurakunnan koti, seurakuntaisten kokoontumispaikka.

Seurakuntalaiset ovat myös toisessa merkityksessä kirkon aarre. Jeesuksella ei ole muita apulaisia maan päällä kuin me seurakunnan jäsenet. Me toimimme Kristuksen silminä, suina, korvina, käsinä ja jalkoina. Kristus rakastaa meidän kauttamme lähellä ja kaukana olevia ihmisiä. Me olemme kirkon aarteita siinä merkityksessä, että olemme oikeita aarteita toisillemme silloin kun tarvitsemme apua ja tukea. Onhan meillä sanontakin: Olet oikea aarre! Sanomme niin kun olemme saaneet sellaista apua, jota kipeästi tarvitsimme ja josta emme itse voineet selviytyä. Olet oikea aarre! Jumalan silmissä kallis.

Rukoilemme: Jumala, me kiitämme sinua kirkon neljästä aarteesta: kasteesta, ehtoollisesta, Raamatun sanasta ja seurakunnasta. Anna meidän käyttää näitä aarteita sinun kunniaksesi. Auta meitä olemaan sinun käsinäsi ja jalkoinasi maailmassa niin että osaisimme auttaa avun tarpeessa olevia. Kiitos rakkaudestasi ja siunauksestasi.

Vanhempainillan alustus

Vanhempainillan tai vastaavan alustuksen voi rakentaa niin, että seuraavasta kokonaisuudesta valitsee muutaman (3–4) näkökulman käsiteltäväksi. Kristillistä kasvatus ja kotikirkkoa koskevat ajatukset kannattaa ottaa joka tapauksessa mukaan.

Pojan ja Aikuisen repliikkien jälkeen (kohta kerrallaan) juontaja kysyy: Miten tämä toteutui sinun lapsuudessasi? Mitä olet halunnut siirtää omille lapsillesi? Piennissä porinaryhmissä keskustellaan ja sitten mennään seuraavaan. Kotikirkkoasiasa pysytään vähän pitempään.

Lapsi ja aikuinen tarvitsevat toisiaan

Kummitäti kysyi kerran yksitoistavuotiaalta Panulta, mitä sen ikäinen lapsi tarvitsee. Panu sanoi epäröimättä useita erilaisia asioita ja totesi, että loput tarpeet ovat sitten viihdettä. Kummitädin mietteistä ja Panun esittämistä tarpeista syntyi seuraavanlainen lista, jossa lapsen tarpeet, aikuisen vastuut, lapsen oikeudet ja aikuisen velvollisuudet lomittuvat toisiinsa.

Poika: Lapsi tarvitsee rakkautta.

Aikuinen: Aikuisen vastuulla on lapsen hyvä elämä. Lapsella on oikeus olla rakastettu itsenään, hyväksytty ja hyvin kohdeltu. Ilman varauksetonta rakkautta lapsi ei jaksaa kasvaa itseensä, toisiin ihmisiin ja Ju-

malaan luottavaksi ihmiseksi. Rakkaus on lämmin tunne, mutta se on myös käytännöllistä toimintaa lapsen hyväksi ja läsnä olemista lapsen elämässä.

Poika: Lapsi tarvitsee vaatteita.

Aikuinen: Lapsen vanhemmat ja muut läheiset pitävät huolta siitä, että lapsi on asianmukaisesti ja riittävästi puettu, että lapsi saa sopivaa ruokaa ja juomaa. Aikuiset huolehtivat siitä, että lapsi saa riittävästi unta ja lepoa. Lapsen tavalliseen elämään liittyvät tarpeet vaihtelevat lapsen kasvaessa. Aikuinen turvaa lapsen elämää ja asettaa myös sopivia rajoja, kun on tarpeen.

Poika: Lapsi tarvitsee kodin.

Aikuinen: Vanhempien vastuulla on, että lapsi on tervetullut omaan kotiinsa. Silloinkin kun vanhemmat asuvat eri osoitteissa, lapsella on oikeus siihen, että hänellä on pysyvä koti, jossa on hänen oma paikkansa. Kotiin kuuluvat myös ne ihmiset, jotka säännöllisesti liittyvät lapsen elämään. Riittävän hyvä lapsuuskoti kulkee ihmisen sisäisissä mielikuvissa mukana koko elämänajan. Se on usein pohjalla silloinkin, kun lapsi muodostaa mielikuvaa taivaan kodista.

Poika: Lapsi tarvitsee molemmat vanhemmat.

Aikuinen: Aikuisten vastuulla on, että lapsella on sekä äiti että isä. Silloinkin kun

vanhemmat asuvat eri kodeissa, lapsi tarvitsee tavallisissa oloissa molempia. Lapsen sisäinen kasvu tarvitsee isän ja äidin mallit sekä kokemuksia aikuisen miehen ja naisen antamasta hoivasta, huolenpidosta ja rajoista. Erotilanteissakaan lasta ei saa hylätä eikä käyttää pelinappulana. Lapsen varhaisimmat mielikuvat siitä, miten ihmisenä eletään ja miten ihmiset kohtelevat toisiaan, syntyvät perheessä lapsen, äidin ja isän muodostamassa yhteisössä. Pienen lapsen mielestä isä ja äiti ovat miltei kaikkivoipia. Ei ihme, että joskus on sanottu, että lapsen mielessä käsitys Jumalasta muotoutuu tuttujen ihmisten mukaisesti.

Poika: Lapsi tarvitsee kavereita.

Aikuinen: Kodin ihmisten, päivähoidon ja koulun vastuulla on että jokainen lapsi saa olla turvassa ja hyväksytyt omana itsenään. Aikuisten tulee antaa tilaa lasten keskinäiselle ystävyydelle ja yhdessä toimimiselle. Kaverit antavat vertaisryhmän, jonka piirissä tapahtuu paljon sellaista kypsymistä, jota lapsi ei aikuisten kanssa voi harjoitella. Silloinkin kun kavereiden merkitys lapsen ja nuoren elämässä kasvaa, hän tarvitsee yhä vanhempiaan ja kodin antamia puitteita.

Poika: Lapsella on oikeus oppia rukoilemaan.

Aikuinen: Iltarukous lapsen kanssa ja hyvä yhdessä olo sen yhteydessä ovat kastetun lapsen perusoikeuksia. Rukous on meidän kaikenikäisten tapa olla tekemisissä Jumalan kanssa. Vanhempien, isovanhempien ja kummien etuoikeus on auttaa lapsi rukouksen tielle ja kulkea sitä yhdessä hänen kanssaan. Rukoilla voi myös laulaen. Aikuisten esirukoukset kantavat lasta läpi elämän. Lapsikin voi rukoilla omien läheistensä puolesta ja siunata heitä.

Poika: Lapsella on oikeus saada tietoa siitä, millainen Jumala on.

Aikuinen: Lapsella on paljon kysymyksiä, jotka koskevat luontoa, elämää ja kuolemaa, syntymää, avaruutta, anteeksisaamista, pahan ja hyvän taistelua, Jumalaa ja Jeesusta. Aikuisen etuoikeutena on kuunnella arvostaen lapsen kysymyksiä ja pohdittua yhdessä lapsen kanssa. Aikuinen voi myös antaa tietoa ja jäsentää kristillistä uskoa lapsen kanssa. Omaan uskoon juurtuminen antaa pohjaa elämälle ja opettaa suvaitsevaisuuteen. Kun tunnen omat juureni ja arvostan niitä, voin kunnioittaa toisen erilaisia juuria ja antaa arvoa niillekin.

Poika: Lapsella on oikeus kotikirkkoon.

Aikuinen: Kirkko tarkoittaa sekä rakennusta, tätä meidän kotikirkkoamme, että kristillisen seurakunnan jäseniä, sitä kirkkoa, johon kuulumme. Lapsella on oikeus näihin molempiin. Lapsen tulee saada kasvaa sisään siihen yhteisöön ja uskonperintöön, mitä oma seurakuntamme edustaa. Lapsella on myös oikeus tutustua hänelle ominaisella tavalla kotikirkkoon paikkana. Kertoohan kirkko tilana ja myös siellä olevat esineet, värit ja symbolit aina jotain keskeistä kristillisestä uskostamme.

Historiaa, makuja, esineitä...

Kirkon historia esiin

Nuket

Jokaiseen kirkkoon liittyy oma historiansa, läheltä tai kauempaa. Ota selvää historiallisista tosiasioista ja tarinoista. Voitte esittää kotikirkkoviikolla katkelmia ”historian lehtien havinasta” käyttämällä apuna käsi- tai keppinukkeja.

Roolihahmot

Kotikirkkoviikolla joku työntekijöistä tai vapaaehtoisista voi eläytyä olemaan joku mielenkiintoinen, oman kirkon tai yleisemmin tunnettu historiallinen henkilö, joka yllättää osallistujat vierailullaan kirkkohetkessä. Hänellä voi olla jokin tehtävä ratkaistavaksi kirkossa olijoille. Hän voi myös antaa tehtävän, jota voi suorittaa kotikirkossa käynnin jälkeen esimerkiksi kotona tai luokassa.

Lasten piirtämät kotikirkkokortit

Lapset piirtävät lukuisia kortteja tai korttisarjan omasta kotikirkostaan. Korteilla voidaan ilahduttaa muita kirkossakävijöitä jakamalla niitä heille. Jokainen lapsi tarvitsee tietysti myös oman korttinsa muistoksi tästä työskentelystä.

Lasten tai nuorten järjestämä taidenäyttely

Osallistujat voivat piirtää tai maalata kuvia kirkosta joko sisältä tai ulkoa. Taide-teoksista voidaan järjestää taidenäyttely

esimerkiksi kotikirkkoviikolla seurakuntakeskukseen tai koululle. Tätä vinkkiä toteuttaessa kannattaa tehdä yhteistyötä koulun kuvaamataidon opettajan kanssa.

Historialliset kuvat

Jotta kirkossa kävijälle muodostuisi käsitys oman kirkon historiasta, voidaan tehdä oma näyttely kirkon aikaisemmista valokuvista ja esineistöstä ja näin luoda kaari kirkon olemassaolosta aina rakennusvaiheesta tähän päivään. On mielenkiintoista ottaa selville esimerkiksi, miten oma seurakunta on muodostunut eroamalla aikaisemmasta emäseurakunnasta. Kouluikäiset ja nuoret voivat olla itse aktiivisia ja ottaa selvää kirkon ja seurakunnan historiasta ja osallistua muutenkin näyttelyn kokonaisuuteen. Tämä toteutus käy hyvin koulun historianopetukseen.

Makua kirkosta

Kotikirkkopiparkakut

Kotikirkkoviikolla voitte leipoa maukkaita kotikirkkopipareita. Piparkakkumuotien valmistajalta voi tilata seurakuntaan tarpeellisen määrän muotteja. Valmistajalta löytyy kolme erilaista kirkkomuotia: tiekirkon mallinen (goottilainen kirkko), harmaakivikirkko ja ristikirkko. Häneltä voi tilata myös oman kotikirkon näköisen

muotin, kun lähettää kirkosta kuvan muotin tekemistä varten. Tällöin toimitusaika on hiukan pitempi (pari viikkoa).

Kirkkomuotien hinnat vuonna 2005 ovat 4,00 euroa/kpl perusmuotilta ja omasta mallista tehdyn muotin hinta on tekemisen vaikeudesta riippuen 4–5 euroa/kpl. Paljousalennus alkaa yli 50 kappaleen tilauksista.

Tuomiokirkkojen muotit ovat myös olemassa (noin 4,50–5,00 e / kpl).

Erinomaiset isoäidin piparkakut

3 munaa
350 g sokeria
200 g siirappia
300 g voita
750 g vehnäjauhoja
4 tl soodaa
2 tl neilikkaa
2 tl kanelia

Siirappi ja voi lämmitetään sulamispisteeseen. Jäähdytetään. Munat ja sokeri vatkataan. Munasokerivahto ja mausteet lisätään jäähtyneeseen siirappivoiseokseen. Lopuksi lisätään jauhot joihin sooda on huolellisesti sekoitettu.

Paistolämpö 175–200 (225) astetta.

Aina on myös mahdollista käyttää kaupan valmiita piparkakutaikinoita.

Piparkakkukirkot

Kun ollaan ajoissa liikkeellä ennen kotikirkkoviikkoa, voidaan kutsua eri ryhmät ja kerhot leipomaan piparkakkukirkkoja. Kirkot voivat olla erilaisin koristein varustettuja samaa kirkkoa esittäviä ”piparkakkutaloja” tai jos seurakunnassa on erilaisia kirkkoja (tai on ollut), niin jokaisesta tehdään piparkakkukirkko. Kaikki erilai-

Piparimuotien tiedustelut ja tilaukset osoitteesta Anja Suutala, Koelentäjänkatu 3, 33900 Tampere.

Puhelin / fax. (03) 2651625, 050 577 2424.
Sähköposti: anja.suutala@luukku.com.

Sitten vain leipomaan. Tässä muutama resepti avuksi. Jokaiselta löytyy varmaan omiakin maittavia pipariohjeita.

Ruustinnan joulupiparit

3 dl sokeria
220 g voita
1 kananmuna
1 dl siirappia
1 dl kermaa
1/2 dl korppujauhoja
6 dl vehnäjauhoja
2 tl soodaa
1 tl pomeranssinguorta
2 tl kanelia
1 tl inkivääriä
1 tl kardemummaa

Kiehauta siirappi ja mausteet. Jäähdytä. Vatkaa voi ja sokeri vaahdoksi. Vatkaa kananmuna voisokerivahtoon ja lisää jäähtynyt siirappiseos sekä kerma. Lisää lopuksi vehnäjauhot joihin sooda on sekoitettu. Älä vaivaa taikinaa liikaa. Valmista taikina edellisenä päivänä ja säilytä viileässä.

Paista piparit 175–200 (225) asteessa.

set piparkakkukirkot laitetaan esille (nimettyinä) esimerkiksi seurakuntatalolle. Haluttaessa voidaan jopa järjestää piparkakkukirkkokilpailu tai myydä piparkakkuiset kotikirkot jonkun hyvän hankkeen kannattamiseksi. Olisiko esimerkiksi lähetystyön kohdekenttää, johon tarvittaisiin varoja oman kotikirkon rakentamiseen?

Viinirypäleet

Kun lapsille kerrotaan ehtoollisesta, on kysymys myös aina suun kautta nautittavista aineista. Ehtoollisviinin makua voi aavistella lasten kanssa kertomalla heille, että viini valmistetaan viinirypäleistä ja jakamalla heille näitä maistiaisiksi. Saman tarkoituksen täyttävät myös rusinat, jotka ovat kuivattuja rypäleitä.

Kokoamista

Kirkkopalapeli

Monet ovat tehneet tai teettäneet kotikirkosta kirkkopalapelejä. Useat valokuvausliikkeet tekevät niitä, mutta jos paikalliskunnalla ei ole sellaista liikettä, palapelin voi tilata (2005) seuraavasta osoitteesta: DATANIKKARI OY, Laitatie 3, 86600 Haapavesi. Puhelin (08) 450 007, 044 755 5557, <http://www.palapelit.com>. Palapelejä on neljää eri mallia: aikuisille A3 kokoiset (palamäärää 308 tai 99) sekä lapsille A4 kokoiset (48 tai 30 palaa) Palapelit on pakattu uudelleensuljettavaan pussiin ja pahviseen rasiaan, jonka kannessa voi olla palapelin aiheesta kuva. Toimitusmaksu on 10€. Toimitusaika on noin 2 viikkoa tilauksen koosta riippuen. Palapelejä tehdään 24 kpl, 48 kpl, 96 kpl, tai 150 kpl toimituserissä. Hinnat lasten palapeleissä (30 tai 48 palaa) noin 7,50–9 euroa/kpl toimituserän koon ja palapelin palojen määrän mukaan laskettuna ja aikuisten palapeleissä (99 tai 308 palaa) 11,80–15 euroa/kpl vastaavasti. Alv. 22% sisältyy hintaan.

Legokirkko

Jos intoa riittää, voi lasten kanssa koota oman kotikirkon isossa koossa vaikka legoista. Kirkon ympäristön saa rakennettua luonnonmateriaaleista. Samaa ideaa voidaan soveltaa tietysti myös siten, että kirk-

komateriaalina käytetään luonnonmateriaaleja (kiviä, puuta).

Esineitä

Rippiristi

Kun kotikirkkopedagogiikkaa ja sen toteuttamista seurakunnassa mietitään pidemmälle, kannattaa katsella tarkasti omasta kirkosta löytyviä symboleja, ristejä yms.. Niistä saattaa löytyä joku sellainen, josta voi pyytää paikallista kultasepänläikkettä tekemään myyntiartikkelin. Näin on syntynyt mm. Kajaanin seurakunnassa rippiristi, joka on teetetty kirkon tapulin ristin mallin mukaan.

Rintanappi

Joissakin seurakunnissa kirkkovierailuun osallistuville lapsille valmistetaan nappikoneella rintanappi, jossa on kotikirkon kuva ja tila lapsen etunimelle. Tämä helpottaa ohjaajaa, joka voi puhutella lapsia nimeltä. Samalla nappi jää lapselle muistoksi kotikirkkoon tutustumisesta.

Muistoesine

Osassa seurakuntia jokaisella kirkkovierailulla lapsille annetaan heitä varten valmistettu muistoesine. Se voi olla arvokas, esimerkiksi kirkon pienoismalli, joka annetaan kouluun lähteville. Muisto voi olla myös jotain sellaista, joka on liittynyt juuri sen käyntikerran teemaan tai työskentelyyn: helmi, värillinen lasi / muovi / sellofaani, jonka läpi on katsottu paikkoja, kotikirkkokortti, joka on väritetty, aarrekartta (kirkon pohjapiirros), jonka avulla on etsitty tiettyjä symboleja kirkosta tms..